

Lietuvos Respublikos Prezidentui Gitanui Nausėdai

El. p. kanceliarija@prezidentas.lt;

Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininkui Juozui Olekui

El. p. juozas.olekas@lrs.lt; pirmininko.sekretoriatas@lrs.lt;

Lietuvos Respublikos Ministrėi Pirmininkei Ingai Ruginienei

inga.ruginiene@lrs.lt; LRVkanceliarija@lrv.lt;

Lietuvos Respublikos Užsienio reikalų ministrui Kęstučiui Budriui

Kestutis.Budrys@urm.lt; urm@urm.lt;

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS TARPTAUTINIŲ ĮSIPAREIGOJIMŲ LAIKYMO SI IR LIETUVOS PILIEČIO APSAUGOS

2025-09-25

Vilnius

Atsižvelgdami ir rimtai vertindami tai, kad:

– Tarptautinis Baudžiamasis Teismas 2024 m. lapkričio 21 d. [sprendimu](#) yra konstatavęs, kad yra rimtas pagrindas manyti, kad prieš palestiniečius Gazoje kaip nusikalstama karo priemonė naudojamas badas ir sąmoningas kančių kėlimas ribojant vaistų tiekimą, kas, kartu, turi nusikaltimų žmoniškumui požymių;

– Tarptautinis Teisingumo Teismas (TTT) 2024 m. sausio 24 d. [sprendimu](#) konstatavo, kad yra pagrindo įžvelgti būtinybę palestiniečiams Gazoje taikyti apsaugą nuo genocido, atsižvelgiant, be kitų, ir į beprecedentį maisto trūkumą ir įpareigojo Izraelį nutraukti bet kokius veiksmus, kurie gali būti genocido dalimi, įskaitant maisto ir kitų būtiniausių pragyvenimo išteklių griežtus ribojimus; TTT 2024 m. kovo 28 d. [sprendimu](#) konstatavo, kad Izraelis nepaiso įpareigojimų ir „katastrofinės gyvenimo sąlygos“ Gazoje tik blogėja ir įpareigojo Izraelį imtis visų būtinų ir veiksmingų priemonių, kad nedelsiant būtų užtikrintas netrukdomas reikalingos humanitarinės pagalbos tiekimas visoje Gazos teritorijoje;

– Jungtinių Tautų Maisto ir žemės ūkio organizacijos Bado priežiūros komitetas (FRC) 2025 m. rugpjūčio 22 d. [ataskaitoje](#) konstatavo katastrofinį badą (kritiškiausią – penkto laipsnio – maisto trūkumą) Gazos miesto regione, ir ekstremalią (4 laipsnio) maisto trūkumo situaciją kitose Gazos ruožo teritorijose. Kartu prognozavo situacijos blogėjimą artimiausiu metu;

– Jungtinių Tautų Žmogaus teisių tarybos įgaliota Nepriklausoma tarptautinė tyrimo komisija okupuotai Palestinos teritorijai, įskaitant Rytų Jeruzalę ir Izraelį, 2025 m. rugsėjo 16 d. pateikė tyrimo [išvadą](#), kad Izraelis Gazoje vykdo genocidą, ir vieni iš genocidinių veiksmų yra bado sukėlimas bei humanitarinės pagalbos blokavimas.

Pabrėždami, kad:

– Genocido prevencijos ir baudimo už jį [konvencija](#) (Konvencija), kurios šalimi yra ir Lietuva, numato visų valstybių-konvencijos dalyvių pareigą imtis visų įmanomų priemonių, pavieniui ar kolektyviai,

kad užkirstų kelią ar stabdytų genocidą nuo to momento, kai valstybė sužino apie rimtą riziką, kad gali būti vykdomas genocidas. Tokia rizika yra akivaizdi iš anksčiau minėtų institucijų sprendimų;

– Tarptautinis tribunolas nusikaltimams buvusioje Jugoslavijoje 2007 metų vasario 26 d. [sprendime](#) pabrėžė, kad Konvencija įpareigoja šalis imtis veiksmų net ir tuomet, kai pavienės valstybės veiksmai negalėtų patys savaime užkardyti genocido, nes siekiamą rezultatą gali leisti pasiekti bendri kelių valstybių bendri veiksmai;

Atkreipdami dėmesį į tai, kad:

– Reaguodama į genocido Gazoje pavojų ir siekdama pristatyti humanitarinę pagalbą į Gazą, 2025 m. rugsėjo 1 d. iš Barcelonos, Genujos ir kitų uostų išplaukė Global Sumud flotilė (Flotilė) – civilinė, taiki jūrų misija – kurioje apie 50-čia laivų plaukia jūrininkai, gydytojai, menininkai, politikai, aktoriai, aktyvistai iš daugiau kaip 40-ies šalių. Flotilė gabena apie 500 tonų humanitarinės pagalbos;

– Pagal tarptautinę teisę, San Remo ginkluotų konfliktų jūrose [žinyną](#), laivai, gabenantys humanitarinę pagalbą, jų įgulos, negali būti nei atakuojami, nei sulaikomi, negali būti sulaikomas ir humanitarinis kroviny;

– Nepaisant tarptautinės teisės reikalavimų, Flotilės anksčiau buvo ne kartą atakuotos. 2025 m. rugsėjo 9-10 d. prie Tuniso krantų, kaip manoma Izraelio dronais, buvo atakuoti ir užsidegė du Flotilės laivai; 2025 m. rugsėjo 24 d. Flotilės dalyviai pranešė apie dronų atakas prieš 10 laivų; 2025 m. birželio 9 d. ankstesnės – The Freedom Flotilla Coalition (FFC) – laivas Madleen tarptautiniuose vandenyse buvo atakuotas cheminiu ginklu, užimtas Izraelio pajėgų, o laive plaukė 12 asmenų buvo sulaikyti ir vėliau deportuoti iš Izraelio; 2025 m. gegužės 2 d. tarptautiniuose vandenyse netoli Maltos buvo atakuotas ir sugadintas kitas FFC laivas, taip pat planavęs plaukti su humanitarine misija iki Gazos; 2010 m. gegužės 31 d. Izraelio pajėgos tarptautiniuose vandenyse užpuolė 6 su humanitarine misija į Gazą plaukiančius laivus ir užpuolimo metu [buvo nužudyti 9 flotilėje plaukę asmenys](#) (taip pat 30 sužeista, vienas kurių dėl sužeidimų vėliau mirė);

– 2025 m. rugsėjo 22 d. Izraelio užsienio reikalų ministerija pareiškė, jog neleis Flotilės laivams pažeisti Gazos ruožo jūros blokados, ir turint omeny Izraelio iki šiol vykdytus neteisėtus veiksmus prieš kitas flotiles, plaukiančias į Gazą, yra pagrįstas įtarimas, kad ir šiuo metu į Gazą plaukiantys Flotilės laivai ir jų įgulos taps neteisėtų Izraelio veiksmų aukomis ;

– Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministras Kęstutis Budrys laikosi pozicijos, kad Lietuva turėtų užimti aktyvią poziciją bado ir nežmoniškos humanitarinės situacijos Gazoje atžvilgiu. 2025 m. rugsėjo 22 d. ministras išsakė poziciją, kad „reikia tikrai telkti humanitarinę pagalbą, Lietuva prie to prisideda ir toliau darys“, reikia „spausiti taip pat ir Izraelį, kad leistų tai humanitarinei pagalbai pasiekti tuos, kam labiausiai reikia“;

– Vieno iš Flotilės laivų įguloje plaukia Lietuvos pilietis Aleksandras Chichlovskij, o jo laivas taip pat buvo atakuotas 2025 m. rugsėjo 24-osios atakoje;

REIKALAUJAME:

- *Vykdyti Lietuvos Respublikos tarptautinius teisinius įsipareigojimus pagal Genocido prevencijos ir baudimo už jį konvenciją ir imtis visų įmanomų priemonių, individualiai ir kolektyviai kartu su kitomis Europos Sąjungos narėmis,*
 - *Kad būtų užtikrintas Flotilės įgulų ir laivų saugumas, kaip to reikalauja tarptautinė teisė,*

- Būtų teikiama visokeriopa pagalba Lietuvos piliečiui ir kitiems Flotilės dalyviams tuo atveju, jeigu Izraelis panaudos jėgą ar kitas neteisėtas priemones prieš Flotilę,
- Flotilei nebūtų kliudoma pristatyti humanitarinę pagalbą į Gazą,

- Nedelsiant įspėti Izraelį nesiimti neteisėtų veiksmų prieš Flotilę,
 - Deklaruoti pasiryžimą laikytis įsipareigojimų pagal Genocido prevencijos ir baudimo už jį konvenciją, kaip ne kartą [buvo deklaruota](#) kitų vykdomų ar vykdytų genocidų atvejais.
-

Kreipimąsi parengė:

dr. Skirmantas Bikelis, Lietuvos socialinių mokslų centro Teisės instituto vyresnysis mokslo darbuotojas

Tadas Janušauskas, visuomenininkas

Eugenija Kovaliova, visuomenininkė, viena iš iniciatyvinės grupės „Solidarūs su Palestina“ įkūrėjų

Kreipimąsi palaiko:

Lietuvos žmogaus teisių centras,

Lygių galimybių plėtros centras,

Diversity Development Group,

Įvairovės ir edukacijos namai

Nacionalinė nevyriausybinų vystomojo bendradarbiavimo organizacijų platforma

Media4Change

Tolerantiško jaunimo asociacija